

povijesti plesa starih civilizacija. Upravo taj, vrlo zahtjevan zadatak, Ana Maletić je uspješno odradila i obogatila našu književnost i znanost sjajnom sintezom plesne umjetnosti starih naroda kakva dosad nije bila napisana. Jedina manjkavost ovog luksuznog izdanja bogato opremljenog pomno biranim slikovnim materijalom nedostatak je bibliografskih podataka. Iako autorica u svom predgovoru pisanom 1979. godine navodi da se bibliografski podaci za dodatne pojedinosti mogu naći u popisu opće literature, taj je popis u ovim izdanjima (2002. i 2003.) na žalost izostao.

Ana Maletić svoje veliko djelo nije uspjela doživjeti i u tiskanom obliku, ali u nasljeđe nam je ostavila doista vrijedan materijal i sjajnu literaturu u kojoj će uživati mnogi naraštaji širokog kruga čitatelja.

Iva NIEMČIĆ

Na početku djela *Heartbeat of the People: Music and Dance of the Northern Pow-wow* autorica Tara Browner definira pojam *pow-wow*, koji je okosnicom ovog djela, kao događanje koje okuplja Indijance SAD-a kako bi glazbom i plesom proslavili svoju kulturu. Cilj joj je dokumentirati *pow-wow* u vremenu i prostoru, što će i budućim generacijama omogućiti razumijevanje uloge plesa u kulturi američkih Indijanaca na prijelazu iz 20. u 21. stoljeće.

Tara Browner, Heartbeat of the people, Music and dance of the northern pow-wow, University of Illinois Press, Urbana 2004.,163 str.

Autorica predočuje svoja iskustva u radu sa studentima i način na koji im pokušava približiti kulturu starosjedilačkog američkog stanovništva. Područje rasprostranjenosti *pow-wow* događanja definira crtom od Oklahome do Kansasa, koja *pow-wow* dijeli na sjeverni i južni stil. Autorica se u većoj mjeri posvetila proučavanju sjevernog *pow-wow* stila u kojemu dominiraju dva naroda: Lakota i Anishnaabeg. Vodi nas kroz povijesne promjene u društvenom i političkom životu Sjedinjenih Američkih Država koje su uvjetovale raseljavanje, gubitak zemlje i asimilaciju američkih Indijanaca te ističe utjecaje tih promjena na razvoj *pow-wow* stila.

U drugom poglavlju (*People and Histories*) autorica razmatra pitanja vezana uz nastanak *pow-wow* stila, analizira literaturu o plesnim stilovima *omaha/grass* (koji se smatraju osnovom većine muških *pow-wow* plesova) i okolnosti koje su oblikovale suvremene oblike *pow-wow* stila u Lakota i Anishnaabega. Tumači nadalje utjecaj putujućih indijanskih iscjelitelja, koji su u svoje iscjeliteljske rituale uključili i elemente *pow-wow* glazbe i plesa. Opisan je i način opstanka *pow-wow* stila na "Divljem zapadu" u doba zabrana indijanskih plesova, kada se plesalo samo za zabavu tzv. bijele publike. Nakon konačna ukidanja takvih zabrana na početku 1930-ih, zabavnom je elementu pridružena neindijanska koncepcija natjecanja i novčanih nagrada za prvoplasirane. Te su nagrade postale posebnom motivacijom i pridonijele širenju *pow-wowa*.

Autorica je detaljno proučila podrijetlo i povijest plesova ovoga stila te osnovne razlike i sličnosti u koncepcijama i značenju *pow-wow* događanja u dvjema osnovnim etničkim skupinama sjevernog *pow-wow* stila. Okupljanje Indijanaca jedan je od osnovnih ciljeva tih događanja, pri čemu je, dakako, iznimno bitno njihovo financiranje i sponzoriranje, čemu je autorica također posvetila pozornost. Nakon što su *pow-wow* događanja poprimila natjecateljski značaj i uključila novčane nagrade, mnogi su se Indijanci počeli specijalizirati u *pow-wow* glazbi ili plesu te postali profesionalcima. Često su u taj posao uključene i čitave obitelji.

U trećem poglavlju (*Stiles and Regalia*) zorno su predočena sva pravila natjecanja po starosnim i drugim kategorijama, način suđenja i pravila odijevanja. Opisani su i struktura

koraka, koreografski oblici te simbolika osnovnih plesova uključenih u *pow-wow* natjecanja. Naime, svaki od tih plesova ima specifičan rad nogu i stopala, priču o kojoj plesači plešu te odjeću kojoj se posvećuje izrazita pozornost (jer je ponekad i presudna za pobjedu). Postoje predaje o nastanku pojedinih plesova u vizijama pojedinaca kojima se ukazao točan način izvođenja određenoga plesa. Priče o nastanku pojedinih plesova zadržale su svoju izvornu narativnu osnovu, ali su se i mijenjale u skladu s potrebama ljudi određena razdoblja. Budući da su se i plesni elementi i način odijevanja s vremenom mijenjali, u novije su doba na natjecanjima ustanovljene dvije stilske kategorije: suvremeni i tradicionalni stil.

U četvrtom poglavlju (*Making and Singing Songs*) autorica je izradila glazbenu "kartu" s pregledom glazbenih oblika, njihovom analizom iz zapadnjačke i indijanske perspektive te uputama o razlikama u glazbenoj terminologiji. Nositelji *pow-wow* tradicije preferiraju učenje "po sluhu" pa uglavnom, ako i znaju, ne žele "čitati" glazbu. Osim glazbenih oblika, autorica je opisala i glazbala koja su dijelom *pow-wow* događanja, njihovu zvučnost, materijale iz kojih su izrađena, načine ukrašavanja i načine čuvanja.

Peto je poglavlje (*Pow-wows in Space and Time*) posvećeno kriterijima prosudbi i bodovanja na *pow-wow* natjecanjima. Opisan je čitav protokol natjecanja: ulazak natjecatelja na scenu, redosljed izvođenja pojedinih plesova, fizički položaj i razmještaj izvođača, scenarij naklona. Obradeni su usto i plesovi koji se izvode nakon natjecanja, danju i noću, u zatvorenom i na otvorenom prostoru te u svom metaforičkom značenju, uz prisutnost duhova.

Tara Browner je u zadnjem poglavlju (*The Musical Life of an Anishnaabeg Family: Together We Dance*) intervjuirala članove dviju obitelji kao predstavnike Lakota i Anishnaabeg *pow-wow* tradicija. Njihove priče o djetinjstvu, životu, sudjelovanju u *pow-wow* događanjima te pjevanju, sviranju i plesanju *pow-wow* stila izvrsno nadopunjuju studiju. Na kraju autorica ističe ulogu i značenje *American Indian Dance Theatera* (osn. 1987.), plesnog teatra temeljenog na tradicionalnim i suvremenim plesnim stilovima američkih Indijanaca, kao i putujućeg mjuzikla "Spirit: A Journey of Dance, Drums, and Song" te razmatra koje bi promjene ti i takvi projekti mogli donijeti u budućnosti.

Ova je knjiga vrijedan doprinos poznavanju, poštivanju i očuvanju tradicije, kontinuiteta i suvremenih mijena u glazbenoj i plesnoj kulturi sjevernoameričkih Indijanaca. Interesantnim je štivom za ljubitelje starih, dugovječnih i dalekih civilizacija, no ujedno korisna etnokoreolozima, etnomuzikolozima i etnologima.

Ivana KATARINČIĆ

Davor Dukić, Sultanova djeca, Predodžbe Turaka u hrvatskoj književnosti ranog novovjekovlja, Thema, Zadar 2004., 275 str.

Dosadašnji znanstveni rad Davora Dukića, izvanrednog profesora na Katedri za stariju hrvatsku književnost Odsjeka za kroatistiku, kao da je najavljivao knjigu *Sultanova djeca*. Naime, već u prvoj autorovoj knjizi *Figura protivnika u hrvatskoj povijesnoj epici* (Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb 1998.)

predmet je analize upravo drugi, protivnik, osvajač, zulumčar – a to je najčešće Turčin – kao relevantna figura u hrvatskoj povijesnoj epici.

Analizirajući suodnos *ja* : *drugi*, konkretno *Mi-tabor: Protivnik*, autor je u svojoj prvoj knjizi na temelju uspostavljene dihotomne sheme metodološki relevantno klasificirao različite intenzitete vrednovanja kao i postupke relativiranja osnovne aksiološke podjele. Dakle, Dukić je svoju analizu usmjerio na promatranje jedne semantičke komponente – *figura Protivnika* – te pokazao koji se sve atributi pridaju toj narativnoj figuri i kakva je distribucija i hijerarhija tih atributa u pojedinim tekstovima ili skupinama tekstova, a to su